

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 476/2011-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. februára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť K. V., K., zastúpenej advokátom JUDr. Ľ. P., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 65/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 65/2003 p o r u š e n é b o l o .

2. K. V. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Košice-okolie p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Košice-okolie je p o v i n n ý uhradiť K. V. trovy konania v sume 261,42 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a štyridsaťdva centov) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. L. P., Advokátska kancelária, K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 459/2011-9 z 18. októbra 2011 prijal sťažnosť K. V. (ďalej len „sťažovateľka“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 65/2003.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla: „som spolu s mojou sestrou a bratom účastníkom súdneho konania o vypořádanie podielového spoluvlastníctva a určenie, že vec patrí do dedičstva, vedeného na Okresnom súde Košice-okolie, pod sp. zn. 15 C 65/2003, ktoré bolo začaté na základe žaloby zo dňa 30.07.2003.

Vzhľadom na evidentné prietahy v konaní, keď žaloba bola podaná ešte v roku 2003 som podala sťažnosť predsedovi Okresného súdu Košice-okolie dňa 23.03.2011.

V odpovedi na sťažnosť zo dňa 18.04.2011 mi predseda súdu oznámil, že spisový materiál sa nachádza u súdneho znalca a k sťažnosti sa vyjadrí po vrátení spisu. Odvtedy uplynulo päť mesiacov a k sťažnosti sa predseda súdu dodnes nevyjadril.

Žalobu o vypořádanie podielového spoluvlastníctva podala na Okresnom súde Košice-okolie naša nebohá matka ešte v roku 2003. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až po piatich rokoch od podania návrhu a to 21.05.2008, a bolo odročené za účelom uzavretia dohody.

V roku 2008 sa uskutočnilo ešte jedno pojednávanie, na ktorom bolo nariadené znalecké dokazovanie.

Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo až v roku 2009 a bol na ňom vyhlásený rozsudok.

Rozsudok súdu prvého stupňa nenadobudol právoplatnosť, pretože bol napadnutý odvolaním a následne bol uznesením Krajského súdu Košice zo dňa 27.10.2009 zrušený a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie z dôvodu, že súd nedodržel zákonom stanovené poradie spôsobov vypořádania podielového spoluvlastníctva.

Pojednávania, ktoré sa uskutočnili po vrátení veci Krajským súdom v rokoch 2010 a 2011 boli úplne zbytočné, nemohli priniesť žiaden pokrok vo veci, pretože súd si nezabezpečil podklady potrebné pre rozhodnutie.“

Sťažovateľka je presvedčená o tom, že dochádza k porušovaniu jej základného práva na prerokovanie veci v súlade s čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto žiada, aby ústavný súd vyhovel jej sťažnosti. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia voči okresnému súdu vo výške 6 000 € odôvodnila tým, že vec nie je dosiaľ právoplatne skončená, čo u nej vyvoláva stav právnej neistoty.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom sp. zn. 1 Spr. V 585/2011 z 18. januára 2012, v ktorom sa uvádza:

„Vo veci 15C 65/2003 bol dňa 9.11.2011 vyhlásený rozsudok. Vzhľadom na uvedené využívame právo nevyjadriť sa k veci.“

Podľa zistenia ústavného súdu proti rozsudku okresného súdu z 9. novembra 2011 nebolo podané odvolanie a tento nadobudol právoplatnosť 7. decembra 2011.

Predsedníčka okresného súdu v podaní z 18. januára 2012 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Právny zástupca sťažovateľky v podaní z 31. januára 2012 uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v tejto veci, zároveň v podaní aj vyčíslil trovy právneho zastúpenia.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 253/04)

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou

„odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 65/2003 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 65/2003 je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, a vec z právneho a skutkového hľadiska nevykazuje znaky náročnosti. Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiaľ dosiahnutých výsledkov na záver konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali priebeh konania jeho zložitou.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu. Sťažovateľka bola v konaní aktívna a súčinnosťná. Pri hodnotení správania sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľka neprispela k predĺženiu doterajšej doby konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd pravidelne zisťuje, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, je postup okresného súdu v napadnutom konaní.

Ústavný súd v tomto prípade vychádzal predovšetkým z poznatkov zistených zo svojej inej rozhodovacej činnosti, keďže v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 459/2011 sa zaoberal postupom okresného súdu v tom istom konaní na základe sťažnosti iného účastníka konania a k uvedenému konaniu vedenému pred ústavným súdom bol pripojený aj príslušný súdny spis okresného súdu.

Posudzujúc námietky sťažovateľky a priebeh napadnutého konania pred okresným súdom dospel ústavný súd k totožným záverom ako v uvedenom súvisiacom konaní sp. zn. III. ÚS 459/2011, čo sa týka zistených období nečinnosti okresného súdu (od 9. marca 2004 do 9. februára 2005 a od 8. novembra 2007 do 21. mája 2008), s tým, že za neodôvodnený priet'ah považuje aj časť obdobia od 11. mája 2007 (keď navrhovateľka v 2. rade doručila okresnému súdu podpísanú zmenu návrhu na začatie konania) do 8. novembra 2007, keď okresný súd uznesením pripustil zámenu účastníkov a zmenu návrhu na začatie konania. Rovnaký názor zaujal ústavný súd aj pri hodnotení časti činnosti okresného súdu ako neefektívnej a nesústreďenej, ktorá mala za následok zrušenie jeho rozsudku č. k. 15 C 65/2003-185 z 3. apríla 2009 krajským súdom (uznesením krajského súdu č. k. 6 Co/249/2009-220 z 27. októbra 2009) z dôvodov nesprávnej aplikácie zákonných noriem upravujúcich poradie spôsobov vypořádania podielového spoluvlastníctva.

Ústavný súd zhodne so svojím predchádzajúcim rozhodnutím konštatuje, že aj napriek objektívne akceptovateľnému čiastočnému predĺženiu súdneho konania v dôsledku úmrtia pôvodnej navrhovateľky (okresný súd túto procesnú prekážku vyriešil asi za 11 mesiacov) nemôže byť doterajšia dĺžka konania na okresnom súde (takmer 8 rokov) považovaná za zodpovedajúcu požiadavke konania bez zbytočných priet'ahov a v primeranej lehote, ako to vyžaduje čl. 48 ods. 2 ústavy, čo oprávňuje ústavný súd vysloviť záver, že právna vec sťažovateľky nebola prerokovaná bez zbytočných priet'ahov.

Na základe toho ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 65/2003 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na to, že príkaz konať bez prieťahov vo veci sp. zn. 15 C 65/2003 ústavný súd už v náleze sp. zn. III. ÚS 459/2011 zo 17. januára 2012 okresnému súdu vydal, nebolo už potrebné sa touto otázkou v tomto rozhodnutí zaoberať.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, priznané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa odseku 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 000 € od okresného súdu, poukazujúc najmä na celkovú doterajšiu dĺžku konania pred okresným súdom.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo žiadať, aby fyzická osoba čakala na výsledok konania o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktoré nie je právoplatne skončené ani po 8 rokoch. U sťažovateľky oprávnene takýto postup okresného súdu vyvoláva stav právnej neistoty. Vychádzajúc z tohto pohľadu na pozíciu sťažovateľky, princípov spravodlivosti a spôsobu zavŕšenia ochrany základných práv sťažovateľky, ako aj z konkrétnych okolností tohto prípadu ústavný súd dospel k záveru, že finančné zadosťučinenie v sume 2 500 €, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť v súlade s výrokom tohto nálezu sťažovateľke, je primeraným zadosťučinením spojeným s porušením označených práv sťažovateľky.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Ľ. P., Advokátska kancelária, K. Právny zástupca sťažovateľky si v podaní z 31. januára 2012 uplatnil trovy konania v sume 261,42 € za dva úkony právnej služby (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie na súd – sťažnosť). Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2010 v sume 741 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v sume uplatnenej jej právnym zástupcom 261,42 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, keďže uplatnená suma nepresahovala sumu vypočítanú ústavným súdom, a to za dva úkony právnej služby v hodnote po 123,50 € (príprava a prevzatie vecí vrátane prvej porady s klientom a písomné vyhotovenie sťažnosti). Ďalej právnemu zástupcovi sťažovateľky patrí dvakrát náhrada režijného paušálu po 7,41 € podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd vyslovil povinnosť okresného súdu uhradiť trovy právneho zastúpenia právnemu zástupcovi sťažovateľky.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. februára 2012